



**North University Centre of Baia Mare
Faculty of Letters**

**ADVANCED TRENDS OF THE MODERN
DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY
IN EUROPEAN COUNTRIES**

Collective monograph

Baia Mare,
Romania
2019

*Recommended for publication
by the North University Centre of Baia Mare*

Head of editorial board: **Ioan-Mircea FĂRCAȘ** – Dean of the Faculty of Letters,
North University Centre of Baia Mare.

**Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy
in European countries** : Collective monograph. Riga : Izdevniecība “Baltija
Publishing”, 2019. 392 p.

CONTENTS

Характеристика методичної діяльності вихователів закладів дошкільної освіти Алексєєнко-Лемовська Л. В.	1
Соціально-психологічні особливості становлення особистості фахівця із соціальної роботи Балахтар В. В.	17
Distinctive features of psychologic traumatic factors in combat injuries of the skull and brain Vachynska N. V., Zabiіako Y. O.	37
Трансформація організації графічної підготовки авіаційних спеціалістів Башта О. Т., Джурик О. В.	51
Педагогічні умови та особливості організації соціокультурного середовища інклюзії у закладі загальної середньої освіти для дитини з інвалідністю Васильєва-Халатникова М. О.	67
The actual pedagogical problems of the formation of the communicative competence of future teachers of musical art Voronenkova T. O., Omelchenko S. O.	82
Methodological approaches to forming professional mobility of future pedagoges Gerasymova I. G., Shevchenko L. S.	96
Нестандартні задачі як засіб розвитку логічного мислення молодших школярів Голюк О. А., Пахальчук Н. О.	116
Граматична компетентність у структурі мовної особистості учня Дика Н. М., Микитенко В. О.	133
The development of professional education and training in Belgium Zakaulova Yu. V., Havrylyuk M. V.	149
Multicultural education of foreign students: issue of scientific research Zozulia I. Ye., Stadnii A. S.	164
The problem of personal self-realization of Ukrainian youth in European integration: gender aspect Kikinezhdi O. M., Vasylkevych Ya. Z.	184

MULTICULTURAL EDUCATION OF FOREIGN STUDENTS: ISSUE OF SCIENTIFIC RESEARCH

Zozulia I. Ye., Stadnii A. S.

INTRODUCTION

Since the second half of the 20th century, multicultural education has been treated as a separate branch of the education science. Decay of colonial systems triggered the process of racial and ethnical self-identity. Formerly colonized nations gained independence. New independent states fostered own customs, traditions, beliefs and outlook protecting national identity. These factors made it necessary to determine new values and commence the dialogue of cultures.

Migration processes induced by economic, social, cultural and political conditions contributed the formation of multicultural surrounding. Migration strengthens intercultural connections. Globalization is important too. Breaking barriers between nations may result in elimination of cultural diversity.

Multicultural education helps to extend international cooperation and business in the modern world. Active interaction implies communication between nations and cultures. Current globalization process intensifies intercultural cooperation. "Open society" admits new cultural values and ideas.

Background

American educators pioneered special scientific investigations in the field of multicultural education. It is connected with the formation process of American nation with its typical features including ethnical diversity and ethnical pluralism. USA host representatives of different ethnicities if they accept the values of American society. Banks J.¹, Bennett M.², Lynch J.³, Nieto S.⁴, Sleeter Ch.⁵ and other American scientists conducted a series of primary thorough researches on multicultural education. According to James Banks, the goal of multicultural education is formation of intercultural competence in young people. The final goal is to build an open society based on meritocracy administered and ruled by the most brilliant people regardless of their social and/or economic positions and personal achievements. This society discovers wide opportunities for individuals

¹ Banks J. A. Multicultural Education: Development, Dimensions, and Challenges. N. Y.: Phi Delta Kappan, 1993. 226 p.

Banks J. Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum and Teaching. Boston: Allyn and Bacon, 2001. 360 p.

² Bennett M. J., romley U.K., Weit M. C. Developmental approach to training for intercultural sensitivity. International journal of intercultural relations. 1986. Vol. 10 (2). P. 179–196.

³ Lynch J. Education for Community: A Cross-Cultural Study in Education. London: Macmillan, 1979. 212 p.

⁴ Nieto S. Affirming diversity: the sociopolitical context of multicultural education. London: Longman, 2000. P. 305–412.

⁵ Sleeter Ch. Restructuring schools for multicultural education. Journal of teacher education. 1992. Vol. 43, № 2. P. 141–148.

from different ethnical, cultural and social groups, and guarantees preservation of ethnic identity along with efficient interaction with general culture and other cultures⁶. Banks J. in “Multiethnic Education: Practice and Promises” (1977) and «Multiethnic Education: Theory and Practice» (1981) wrote, “in order to comprehend national history and domestic culture better, it is important to analyze it from the point of view of other cultures”.

Bennett M. worked on investigation of tolerance to foreign cultures.

The scientist outlined the importance of interiorizing authentic elements in own culture and taking part in social life, before considering the ideas of others ethnicities and gain intercultural acknowledgment⁷.

Social educator Chaves L. in “Civic Education in a Changing Society” researched the importance of ethnic and cultural diversity for personal development. The scientist stated that modern society is expected to create favorable conditions for balanced coexistence of different ethnical groups. According to Chaves, democracy, tolerance and mutual respect are the keystones for future life of young generation⁸.

Garcia J. in “The Changing Image of Ethnic Groups in Textbooks” wrote about the importance of getting familiar with cultural heritage and achievements of foreign nations, preparing young generations to live in multiethnic society⁹.

American researcher of multiethnic education Nieto S. came to conclusion that multicultural education challenges racism, rejects any segregation in educational institutions and society, accepts and admits ethnical, racial, lingual, religious, economic and other diversities¹⁰.

So, American scientists share the certainty that multicultural education prepares young people to live in multiethnic society, prevents social tension, misunderstanding, religious and racial conflicts and terrorism. The researchers insist on the importance of getting young generation acquainted with cultures of other nations, treat other people with tolerance, and develop interaction with different ethnic groups.

In general, multicultural education is treated as a process of continuous interaction with a system of foreign cultural values aimed on complex personal development. Teachers are supposed to know that values of foreign cultures influence both educational process and the people involved into it.

⁶ Banks J. *Cultural Diversity and Education : Foundations, Curriculum and Teaching*. Boston: Allyn and Bacon, 2001. 360 p.

⁷ Bennett M. J., Bromley U. K. , Weit M. C. Developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International journal of intercultural relations*. 1986. Vol. 10 (2). P. 179–196.

⁸ Chaves L. *Civic Education in a Changing Society. Multiculturalism and American Democracy*. Kansas : University Press of Kansas, 1998. P. 165.

⁹ Garcia J. *The Changing Image of Ethnic Groups in Textbooks*. N. Y.: Phi Delta Kappan, 1993. P. 25.

¹⁰ Nieto S. *Affirming diversity: the sociopolitical context of multicultural education*. London: Longman, 2000. P. 310.

In the 80-es of the 20th century multicultural education became a pending issue in Europe due to boosted migration from Asian countries and the Soviet bloc. In the 90-s, after the disintegration of the Soviet Union, ethnic clashes became an acute challenge exposing the fallacy of soviet ideology based on “unified soviet society”. It gave start to Ukrainian and Russian scientist to investigate multicultural education. Jurinskiy O., Dmitriev G., Karyagina Y. and other Russian scientists pioneered thorough investigations in multicultural education history.

Jurinskiy outlined three basic goals of multicultural education:

1. Pluralism: mutual respect and preservation of intercultural diversity
2. Equality: a guarantee of equal education rights
3. Unity: determination of national, economic and cultural values¹¹.

The scientist insists on importance of cultural interaction and interconnection.

Dmitriev researches the concepts of multicultural education, and its connection with ethnical and social aspects. According to Dmitriev, multicultural education helps resist racism, xenophobia, prejudice, ethnocentrism and hatred derived from cultural differences. The scientist insists that cultural difference is a key characteristic of reality, so the main idea of multicultural education is to accept the diversity of every cultural group. Multicultural education helps form tolerance and develops cultural pluralism in society¹².

According to Karyagina, multicultural diversity creates conditions for cultural tolerance. Active interaction along with dialogue of cultures helps young people understand native culture, learn about other cultures, and realize the contrast¹³. Multicultural education in secondary school is researched by a number of Russian scientists: Budnyaya O. (Multicultural Education Ideas in Classical Pedagogy)¹⁴; Bogovik N. (Multicultural Education in Foreign Language Learning)¹⁵; Degtyarova T. (Foreign Language: Key Formation Factor of Person-oriented Multicultural Learning Environment)¹⁶; Kolokolova I. (Multicultural Environment: Educational Support of Students)¹⁷; Mikhailova O. (Communicative Competence in Multicultural

¹¹ Джуринский А.Н. Поликультурное воспитание: сущность и перспективы развития. *Педагогика*. 2002. № 10. С. 95.

¹² Дмитриев Г.Д. Многокультурное образование. Москва: Нар. образование, 1999. 208 с.

¹³ Карягина Ю. А. Воспитание поликультурности подростка в образовательном процессе : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Оренбург, 2007. 188 с.

¹⁴ Будняя О.Н. Идеи поликультурного образования в классической зарубежной педагогике: автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Пятигорск, 2006. 17 с.

¹⁵ Боговик Н.В. Воспитание поликультурной личности учащихся в процессе изучения иностранного языка: на материале общеобразовательных школ и молодежных организаций: автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Барнаул, 2009. 17 с.

¹⁶ Дегтярева Т. С. Иностранный язык как фактор становления вполикультурного личностно-развивающего образовательного пространства вуза : автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.08. Ростов н/Д, 2010. 17 с.

¹⁷ Колоколова И.В. Поликультурное пространство образовательного учреждения как среда педагогической поддержки личности учащегося: автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Ростов н/Д, 2001. 17 с.

Environment)¹⁸; Rykova S. (Potential of Multicultural Education in Modern School)¹⁹ and others. The scientists determined the contents of multicultural education, pointed out its basic tasks and challenges, and approved diagnostic and control techniques of students' activities in multicultural environment.

Historically, Ukrainian school is a part of European educational space. Together with West-European countries, Ukrainian school is based on Greco-Roman education culture. National self-identity, based on domestic culture and lingual environment is the main vector of Ukrainian school. Along with it, historical traditions and openness make it important to teach young people how to live and learn in diversity of cultures.

Multicultural education became a subject of keen interest in the 90-s of the 20th century in Ukraine. A number of legal acts issued in this period support the principles of multicultural education.

The Constitution of Ukraine (Article 11) determines that the State supports consolidation and development of Ukrainian Nation, its historic self-identity, traditions and culture, together with development of ethnic, cultural, lingual, religious self-identity of all indigenous communities and ethnical minorities residing on the territory of the State²⁰. The statements included into the National Education Doctrine define multicultural education as a part of domestic education.

Boichenko V., Bolgairina V., Loshenova I., Sukhomlinska O. and other Ukrainian scientists²¹ researched the main concept, contents and categories of multicultural education. According to these authors, the goal of multicultural education is to maintain active and efficient life in multicultural diverse environment. Each person is expected to respect other cultures and live in harmony with people of foreign nations.

Antipova Y. investigates the determination process of multicultural concept, and its connection with domestic education. The scientist defined a broad range of tasks, priority development vectors and basic activities of multicultural education.

¹⁸ Михайлова О.В. Особенности коммуникативной компетентности студентов в поликультурной среде : автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. психол. наук: спец. 19.00.05. Санкт-Петербург, 2009. 18 с.

¹⁹ Рыкова С.В. Воспитательный потенциал поликультурного образования и его реализация в современной школе: автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. М., 2005. 17 с.

²⁰ Конституція України : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР]. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Зі змінами ; ост. ред. 01 лют. 2011 р. С. 3.

²¹ Бойченко В.В. До загальнолюдського кризис призму національного (проблеми полікультурного виховання). *Педагогіка і психологія*. 2003. № 3-4. С. 106–112.

Бойченко В. В. Полікультурне виховання в контексті формування культури миру. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 1. С. 24–32.

Болгаріна В. С. Культура і полікультурна освіта. *Шлях освіти*. 2002. № 1. С. 2–6.

Лощенкова І.Ф. Полікультурне виховання майбутніх учителів у процесі вивчення іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07. Київ, 2004. 20 с.

Сухомлинська О.В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді в координатах педагогічної науки і практики. *Шлях освіти*. 2006. № 1. С. 2–7.

Positive interaction between people of different social groups depends on their readiness to live in multicultural environment. The main task of educators is to train this readiness helping foreign students accept Ukraine's history and people²².

According to Kuzmenko V. and Goncharenko L., global vision based on positive treatment of other nationalities and cultures is vitally important for multicultural education.

It helps protect own traditions, reach cultural flexibility, be able to compromise and get integrated into social life of both separate groups and whole society²³.

Scientists haven't reached consensus as far as the definition of polycultural education in modern science is concerned. Jurinskiy, Loshenova and Sukhomlinska use this definition together with "multicultural education" (Mayo P., McLaren P., Palatkina G., Freire P., Dmitriev G., Dubovik O., Mitter V.), "cross-cultural" or "intercultural" (Auernheimer G., Doye P.). These definitions are eventually treated as synonyms. The affixes have either Greek or Latin origin, but the same meaning. The words "multicultural" and "polycultural" are semantically synonymous. *Multi* (Lat. – complex, numerous) in complex words means "many". *Poly* (Gr. numerous, manifold, plenty) in complex words has identical meaning.

Multiculturalism means coexistence of different cultures within limited territory or country. Any society defined as multicultural cannot be integrated into local dominant culture. Poly- or multicultural education accepts the value of every culture as a complex of individual characteristics, outlook, behavior, appearance and social features, such as traditions, relations and morality.

The term "intercultural" is used to outline the importance of basic human values including diverse forms of cultures, languages, ideas and opinions. According to Jurinskiy, the main goal of intercultural interaction is a parity dialogue of cultures with mutual understanding and enrichment²⁴.

The term "cross-cultural" is generally used for examining and comparing definite phenomena in two or more cultures²⁵.

The term "polycultural" demonstrates support and respectable attitude to all cultures and ways of life in society. This term (referred to as "many cultures") is also used to define a theoretical approach to social sciences.

It is also important to define the term "culture". According to English political scientist Smith E., culture is a major factor of nation's establishment, formed by its group proper name, legends about common ancestors, common historical memory and cultural feature(s), land and territory, solidarity.

²² Антипова Е.О. Полікультура і толерантність у системі освіти. *Психолог*. 2003. 18–19 трав. С. 3–4.

²³ Кузьменко В.В., Гончаренко Л.А. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: навч. посіб. Херсон: РІПО, 2006. 92 с.

²⁴ Джурицкий А.Н. История педагогики: учеб. пособие для студентов пед. вузов. Москва: Владос, 2000. С.45.

²⁵ Волик Л.В. Полікультурне виховання: теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія проф. освіти*. 2004. № 5. С. 160.

According to Smith, “these elements prove society has common historical culture and self-identity”²⁶. This determination of culture plays an important role in examination of multicultural education concept.

International Dictionary of Education (published in London in 1977) contained the term of polycultural education which was originally defined as “education process involving two or more cultures with different lingual, ethnic, national or racial characteristics”²⁷.

Polycultural education is a historic, social and cultural phenomenon. According to Bayanovskiy and Tirala, multicultural education considers ethnical, cultural features of a country or its region. It is meant to create people’s ethical attitude to each other despite ethnical diversity, respect to foreign cultures, beliefs, traditions and customs²⁸. Polycultural education is an up-to-date pedagogical concept aimed on making people familiar with diversity of cultures, respect and dignity of all people regardless of their nations or races, interconnection and mutual influence of both universal and national cultural components²⁹.

Nowadays there are different approaches to polycultural education. According to Fthenakis³⁰, modern polycultural education comprises adaptation to different values in process of interaction with a wide range of various cultures, dialogue of cultures, abolition of educational monopoly of foreign nationalities.

Polycultural education cultivates solidarity and mutual understanding for the sake of peace and preservation of cultural diversity of all nations. Polycultural education is oriented on development of people’s global thinking and realization of their places in human society in present, past and future.

According to Fthenakis, tolerance to alternative ways of life and behavior styles based on understanding different cultures, ability to distinguish differences among cultures including norms and values and integrate relevant elements into own system of values are the basic goals of polycultural education³¹.

Banks does not share the ideas mentioned above. The scientist separates three groups of polycultural education goals. These are pluralism, equality and unification. The first group is based on respect to other cultures and preservation of diversity; second one supports equal rights on education; the third one includes formation of national political, economic and cultural values. According to Banks,

²⁶ Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Київ: Темпора, 2009. 312 с.

²⁷ International Dictionary of Education / Chief Editor : AP Cowie. London: 1977. P. 257

²⁸ Баяновська М.Р., Тірала П.М. Полікультурне виховання як складник загальнонаціональної системи виховання. *Відродження*. 1998. № 3. С. 30–32.

²⁹ Полікультурне виховання. *Педагогічні технології. Досвід. Практика: довідник* / ред.кол.: П. І. Матвієнко, С.Ф. Клепко, І.В. Охріменко та ін. Полтава: ПОІППОПП, 1999. С. 374.

³⁰ Fthenakis W. E. Bilingual-bikulturelle versus multikulturelle Konzepte? Anregungen zur Überwindung einer künstlichen Alternative: vortrag beim 10 Kongress d. Dt. Gesellschaft f. Erziehungswissenschaft. Unveröff Ms., 1986. 187 s.

³¹ Fthenakis W. E. Bilingual-bikulturelle versus multikulturelle Konzepte? Anregungen zur Überwindung einer künstlichen Alternative: vortrag beim 10 Kongress d. Dt. Gesellschaft f. Erziehungswissenschaft. Unveröff Ms., 1986. S. 24 – 25.

polycultural education is represented by a multi-scale system of goals. Formation of tolerance is only the first step followed by understanding, respect, active solidarity, interaction, interdependence and exchange³².

Nevertheless, the majority of scientists conclude that polycultural education supports human dignity and develops tolerance and moral qualities, promotes interaction, and helps people prepare to live in multiethnic multi-religious society.

Survey of topical literature made it possible to point out basic functions of polycultural education including information on different cultures supporting the importance of cultural diversity for education, personal development, positive treatment of cultural differences, active interaction of all cultures based on tolerance and mutual understanding.

Thus, the main task of polycultural education is to widen people's outlook, activate their open thinking to be able to start a dialogue of cultures. In other words, its main task is to educate a man of cultures.

According to Bondarevskaya, a man of culture is a free person who has found its place in the world of cultures and accepts a system of values. A man of culture is a civic-minded man of dignity, respect and decency, able to find own way in life and keep up with general values, able to take decisions and be responsible for consequences³³.

According to Jurinskiy, the contents of polycultural education include:

1. Sociocultural self-identity
2. Conceptual framework of polycultural environment
3. Positive treatment of polycultural environment
4. Development of social interaction skills³⁴.

Researcher of polycultural education Solodka makes a statement that this type of education dwells on three levels:

1. Cognitive level which includes cultural samples and values of world cultures, social and historic experience of different nations.

2. Motivational level represented by orientation motives and interaction vectors helping young people with intercultural communication and mutual exchange, development of tolerant attitude and empathy to foreign nations, social groups and cultures.

3. Behavioral level introducing active social interaction with different cultures along with respect to domestic culture and preservation of national self-identity³⁵.

³² Banks J. A. *Multicultural Education: Development, Dimensions, and Challenges*. N. Y.: Phi Delta Kappan, 1993, 226 p.

³³ Бондаревская Е.В., Кульневич С.В. *Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах* : учеб. пособие. Ростов н/Д: Учитель, 1999. 560 с.

³⁴ Джурицкий А.Н. Поликультурное воспитание: сущность и перспективы развития. *Педагогика*. 2002. № 10. С. 93–96.

³⁵ Солодка А.К. *Поликультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів* : дис. канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2005. С. 30.

According to Bordovska and Rean, polycultural education cultivates solidarity and mutual understanding for the sake of peace and preservation of cultural self-identity of different nations³⁶.

Karyagina defines polycultural education as a process of integration into another culture and getting familiar with its authenticity through development of national culture reflecting the world's diversity and helping to understand it better. Polycultural education helps in integration of foreign cultural groups and adaptation of every person involved into intercultural communication³⁷.

Practical research work of Tsimbrylo S. covers polycultural education in higher technical institutions. This aspect of education is defined as a learning process in diverse multicultural society. It is a component of polycultural education, and a significant contribution into professional training. According to Tsimbrylo, the keystones of polycultural education are humanism, freedom, equality, social justice. It is also based on the ideas of trans-cultural pluralism, cultural pluralism and national idea. Cultural diversity can be used to bolster society developmental processes and helps people adapt to changeable conditions and find their place in the multifaceted society³⁸.

In this abstract it is important to mention ideas of modern researchers as far as the concept, ideas, main features, contents, tools, and other components of polycultural education are concerned.

Golik L., Klinchenko T., Krasovytsky M. and Levchenko G. are confident that multicultural education can be in conflict with national traditions; on the contrary, national traditions are treated as an integral element of the unitary process. According to these scientists, this combination helps extend knowledge of both national and universal values and take them on³⁹.

According to Krasovitskiy, understanding the world's multicultural diversity, its integrity, interconnection and interdependence is the foundation of polycultural education concept. The majority of people live in diverse racial, ethnical, religious and cultural surrounding, so deep knowledge of both domestic culture and foreign traditions is vitally important for fruitful cooperation and humanism⁴⁰.

According to Bolgarina and Loshenova, polycultural diversity is an efficient tool assisting people better understand national culture and realize the importance

³⁶ Бордовская Н.В., Реан Н. В. Педагогика : учеб. для вузов. Санкт-Петербург: Питер, 2000. С. 57.

³⁷ Карягина Ю. А. Воспитание поликультурности подростка в образовательном процессе: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Оренбург, 2007. С. 33.

³⁸ Цимбрило С.М. Полікультурне виховання студентів в умовах освітньо-виховного середовища вищого технічного навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.00.07. Дрогобич, 2011. 22с.

³⁹ Голік Л.О., Клиненко Т.В., Красовицький М.Ю., Левченко Г.І. Полікультурна освіта в Україні. *Завуч*. 1999. жовт., № 29/35. С. 3–4.

⁴⁰ Красовицький М.Ю. Проблеми полікультурної освіти і виховання в загальноосвітній школі. *Полікультурна освіта в Україні* : зб. ст. Київ, 1999. С. 16–19.

of common efforts in gaining peace, harmony and progress through cultural development⁴¹.

Most of scientists researching issues on polycultural education stress the importance of this education expecting to help young people find their places in new environment, respect the features of foreign cultures, build up relations with members of diverse society and avoid possible conflict situations. The author of this abstract shares this point of view: polycultural education prepares foreign students to active cooperation in modern socio-cultural society, preserving self-identity and understanding other ethno-cultural communities. This creates all conditions for harmonic coexistence with a variety of racial, ethnical, cultural and religious groups.

Organization of polycultural education in higher technical institutions becomes an important challenge. According to Tsimbrylo, cultural educational environment in higher technical institutions is a keystone of this process due to its positive role both in personal knowledge-gaining development and professional skills training. The scientist proved that polycultural education in higher technical institutions is characterized by a number of features:

1. Polycultural vector of students' interests and professional activity
2. Learning domestic and foreign cultures
3. Tolerant attitude to foreign cultures
4. Formation of polycultural knowledge with its further usage in professional activity
5. Polycultural education based on the science and technology development examples (cultural aspect)⁴².

Russian scientist Abramova K. analyzed the system approach to polycultural education in higher institutions, and came to conclusion that this aspect of education focuses on a definite part of human culture (including tolerance, empathy, humanism, absence of conflicts, multicultural self-identity), motives and values needed for active and efficient life in open polycultural world⁴³. According to Abramova, polycultural education is based on the principle of cultural pluralism, acknowledgment of values of all ethnical and social groups, equal rights all races, religions, genders and age⁴⁴.

⁴¹ Болгаріна В.С. Культура і полікультурна освіта. *Шлях освіти*. 2002. № 1. С. 2–6.

⁴² Цимбрило С.М. Полікультурне виховання студентів в умовах освітньо-виховного середовища вищого технічного навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.00.07. Дрогобич, 2011. 22 с.

⁴³ Абрамова Е.А. Поликультурное воспитание студентов вуза на основе системного подхода (на примере обучения иностранному языку): автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Москва, 2011. С. 14.

⁴⁴ Абрамова Е.А. Поликультурное воспитание студентов вуза на основе системного подхода (на примере обучения иностранному языку): автореф. дис. на соиск. науч. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Москва, 2011. С. 14.

Polycultural education potential is supplemented by foreign language learning. In fact, multiculturalism may be enriched by Ukrainian language. The positive influence of Ukrainian language on polycultural education of foreign students has recently become a subject of active research. Lutsyuk M. has been working on the pending issue of Ukrainian language intensive teaching of foreign students. According to Lutsyuk, stylistically differentiated communicative learning is an efficient instrument of optimal integration of foreign students into the knowledge gaining process starting from everyday vocabulary and advance to publicist and scientific styles⁴⁵. Dementyeva T. researched foreign students' communicative competence in process of studying at pre-university training courses. The scientist stresses the importance of learning motivation development, scientific style grammar, step-by-step formation of dialogue and monologue speaking skills, learning etiquette rules, stimulation of communication based on different tasks and situations etc.⁴⁶

Yevdokimova O. speaks on importance of textual activity of foreign students in process of learning Ukrainian language. The scientist offers to refer to its mnemonic block and its other functional blocks within integral system of communication⁴⁷.

According to Solodka A., in process of polycultural education it is important to control the development of secondary language personality (a complex of human features helping to master verbal-semantic language code of native speakers as well as the holistic view of the world helping people comprehend alternative social reality).

This result can be achieved by the means of intercultural communication in general studies. Intercultural communication consists of 7 components:

1. Linguistic (includes levels and aspects of a lingual system)
2. Communicative (positive verbal interaction in process of achieving current goals and solving tasks)
3. Pragmatic (norms of behavior and conduct standards approved in country)
4. Historic (country's history)
5. Ethnographic (local customs and everyday life)
6. Esthetic (artistic culture reflecting local traditions)
7. Ethno-psychological (environmental perception and local mentality features)⁴⁸.

⁴⁵ Луцюк М.В. Інтенсифікація процесу навчання українській мові іноземців. Київ: Держкомстат, 2002. С. 359–362.

⁴⁶ Демєнтьєва Т.І. Формування комунікативної компетенції студентів-іноземців підготовчих факультетів у процесі навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Харків, 2005. 21 с.

⁴⁷ Євдокімова О.О. Психологічні умови формування іншомовної текстової діяльності студентів (на матеріалі навчання іноземців) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07. Харків, 2003. С. 13–14.

⁴⁸ Солодка А.К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів: дис. канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2005. С. 49–50.

Thus, formation of secondary language person totally depends on accomplishment of mental images similar to those of native Ukrainian language speakers. Secondary language personality recognizes, analytically comprehends and interiorizes unique elements of Ukrainian culture. This process transforms Ukrainian language from foreign to second native one. Secondary language personality gets absorbed into native Ukrainian linguistic environment enriching own inner world and outlook. This process helps comprehend the “soul” of Ukrainian language, and interact with “flesh and blood” of Ukrainian culture making it possible to optimize speaking skills and master the language. It is also important to mention that foreign students coming to study in Ukraine face specific challenges, one of which is bilingual society consisting of Ukrainian and Russian languages⁴⁹.

Domestic scientists Tokhtar G. and Kulyk A. say this phenomenon is a challenge both for students and their teachers⁵⁰. Most of researchers share the opinion that native language choice in bilingual society impacts people’s behavior. Sociological aspect of bilingual environment is directly connected with social functions of these two languages, their practical usage and the spheres of implementation. The phenomenon of bilingual environment is explained by necessity to cover all spheres of human social activities including communication, learning, mass media, science, literature, art and other.

Trostynska O., a specialist in teaching Ukrainian and Russian as foreign languages, stresses the challenges of bilingual environment and insists on the necessity to work out a specific concept of teaching Russian language based on Ukrainian lingual and cultural aspects.

Trostynska is convinced this approach may help connect foreign students’ language norms with the conduct standards typical for Ukraine, and protect the ideas and values of Ukraine worldwide⁵¹.

Geletska A. studied Ukrainian language learning techniques in higher educational institutions. The scientist characterizes Ukrainian language as a part of foreign students’ culture, and outlines the requirements to Ukrainian language classes based the higher institution teaching concept:

1. Contents (priority of practical assignments)
2. Integrity (complex approach to language learning including phonetics, grammar and vocabulary)

⁴⁹ Гладир Я.С. Викладання української мови як другої іноземної у технічному ВНЗ: проблеми і перспективи. *Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. 2010. № 12. С. 94–97.

⁵⁰ Тохтар Г.І. Кулик А.П., Пергей А.С. Проблеми навчання іноземних громадян у ВНЗ України та шляхи їх вирішення. *Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти України* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. Харків: ХНАДУ, 2005. С. 314–316.

⁵¹ Тростинська О.М., Черненко І.І. Український лінгвокультурологічний аспект у викладанні російської мови іноземним студентам. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі*. Міжпредметні зв’язки: зб. наук. пр. Харків: Константа, 2007. Вип. 11. С. 261–267.

3. Communication (training practical speaking skills)

4. Diversity (shifting learning activities for better productivity)⁵².

Varava S. and Grutsyak V. look for optimal Ukrainian language teaching techniques for foreign students. The scientists stress the importance of using complex approach in teaching Ukrainian language for foreign students at pre-university courses. Grutsyak insists on multidisciplinary coordination within integral lingual educational environment. The scientist comments on current challenges and step-by-step introduction of basic definitions, grammar and syntactic constructions helpful in solving communicative tasks⁵³.

Turkevich O. examined techniques of teaching Ukrainian as a foreign language in non-linguistic institutions, and came to conclusion that enrichment of topical vocabularies plays an important role for students' future professions⁵⁴.

According to Trostynska O., introduction of relevant textbooks is appropriate for communicative demands of different categories of foreign students. The scientist insists on importance to divide foreign students into groups in correspondence with their current language skills, stages of education and specialties⁵⁵.

Bey L. and Tronstynska O. examined Ukrainian language teaching process in Eastern Regions of Ukraine⁵⁶, and basic challenges to be met in teaching this subject to foreign students of different categories⁵⁷. Both scientists have discovered a number of problems to be solved for raising Ukrainian language teaching to an upper quality level.

These difficulties include absence of state policy in Ukrainian language learning, a need to optimize methods and techniques on teaching Ukrainian as a foreign language, and to improve textbooks and guidelines. Moreover, foreign students studying in this region of Ukraine do not have a strong motivation to

⁵² Гелецька А. І. Методика викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах: веб-сайт. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia/1_95313.doc.htm (дата звернення: 05.03.2019).

⁵³ Варавка С. В., Груцьк В. І. Задачі и структура ввідно-предметного и основного курсов по научному стилю на підготовительном факультете. Теоретические и методические основы технологий предвузовского обучения российских и иностранных студентов : материалы Всерос. науч.-метод. конф., посвящ. 45-летию Рос. ун-та дружбы народов. Москва: Изд-во РУДН, 2005. С. 66–70.

⁵⁴ Туркевич О. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Львів: Львів. політехніка, 2009. Вип. 4. С. 137–144.

⁵⁵ Тростинська О.М., Ушакова Н.І. Інтегрування змістової та організаційної складових навчання у модульній програмі з української мови для іноземних студентів-нефілологів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: Константа, 2008. Вип. 13. С. 92–96.

⁵⁶ Бей Л.Б., Тростинська О.М. Особливості навчання української мови іноземних студентів на Сході України. *Мова і культура*. Київ: Видав. Дім Д. Бураго, 2009. Т. 1 (113), вип. 11. С. 356–365.

⁵⁷ Бей Л.Б., Тростинська О.М. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки*. Харків: Константа, 2008. Вип. 12. С. 48–59.

learn Ukrainian language, because Russian enjoys dominant position both in everyday communication and education.

Palka, O., a specialist in teaching professional vocabulary to students of higher technical institutions is convinced that the standard training model of this category of students is not satisfactory. According to the scientist, professional vocabulary does not have sufficient correlation with grammar material, so it is important to develop and experimentally verify the educational technology of professional vocabulary grammar structure chart modeling⁵⁸. Analysis of abovementioned ideas of scientists, researches and educators made it possible to conclude that regardless of difficulties, Ukrainian language is an efficient tool of polycultural education comprising a wide range of aspects. Reznik N. counts five of them:

1. Linguistic (vocabulary)
2. Pragmatic (behavior depends on definite situation and culture)
3. Esthetic (cultural differences in various countries)
4. Ethic (moral values)
5. Elite (local literature and art).

The scientist insists on considering all these aspects for better teaching results.

Reznik N. stresses the importance of considering all cultural aspects in polycultural education including national traditions and customs, everyday culture, standards of conduct, nonverbal language, mentalities of different nations and their artistic culture. Native culture is closely connected with learning foreign language and culture. Teaching language in higher institutions is combined with teaching culture; linguistic exercises are supplemented with cultural ones⁵⁹.

Zarubinska I.⁶⁰, Smetansky M.⁶¹, Tarasenko G.⁶², Yashenko E.⁶³ and other scientists characterized youth as the key element and the driving force of social changes. Education process in higher institutions is supposed to be based on professional development and social maturity of students including opening opportunities for social education activity aimed on gaining positive socialization

⁵⁸ Палка О. В. Підготовка іноземних студентів вищих навчальних закладів технічного профілю України до вивчення професійної лексики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Київ, 2003. 20 с.

⁵⁹ Полікультурне виховання. *Педагогічні технології. Досвід. Практика: довідник* / ред.кол.: П.І. Матвієнко, С.Ф. Клепко, І.В. Охріменко та ін. Полтава : ПОІППОП, 1999. С. 374.

⁶⁰ Зарубінська І.Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект) : монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 348 с.

⁶¹ Сметанський М.І. Ціннісні орієнтації сучасних концепцій виховання. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / гол. ред. Є.С. Барбіна. Херсон : ХДУ, 2009. С. 40–46.

⁶² Тарасенко Г.С. Виховний процес у контексті оновлення парадигмальних підходів до сучасної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ; Вінниця : Вінниця, 2010. Вип. 23. С. 96–101.

⁶³ Ященко Е.М. Формування комунікативної культури студентів в системі підготовки майбутнього фахівця. *Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний і зарубіжний досвід* : тези доповідей Міжнар. конф. молодих вчених і студ. Тернопіль: Астон, 2008. С. 325–340.

effect, complex personal development, meeting polycultural needs and socially approved activities.

Complex personal development and advancement to a higher polycultural level require implementation of creative abilities and motivation for self-development in professional activity.

Development of polycultural education in Ukraine is influenced by a number of important factors including period of social adaptation, formation of life stereotypes, personal choice of future profession, active integration into new social surrounding, command level of Ukrainian language and others.

A big number of foreign students in Ukraine focus on technical higher institutions. Structure and functions of future technical engineering activity determine the main vectors of general cultural education within learning environment. As a result, teachers meet a new task of finding polycultural education optimization ways in higher technical institutions.

Ukrainian and Russian languages, cultural and political science, history of Ukraine, law, philosophy and other humanities and social sciences are especially helpful for foreign students in establishing conduct standards, enrichment of positive social experience, development of international communication culture and sense of global outlook.

Foreign students in Ukraine can be nominally divided into two groups: students from ex-USSR countries normally speaking fluent Russian and students from far abroad who started learning Ukrainian/Russian language at pre-university courses. The students from the latter group are expected to invest more academic efforts into the process of learning.

Polycultural education is an important factor of professional development including abilities

- to integrate every person into multicultural society,
- to organize efficient interaction within multicultural society,
- to offer motivation vectors,
- to organize common work aimed on gaining result,
- to optimize cooperation,
- to prevent possible conflicts,
- to stimulate professional advancement etc.

Modern civilization development tendencies require progressive cooperation of nations practically in all spheres of human activity including technical engineering. Globalization is characterized by enhancement of business assents and development of industrial objects worldwide, common entrepreneurship, international trade supported by logistics, labor migration and other factors. Development of global economy also requires implementation of joint efforts

both in national and international management, and sharing this experience worldwide e.g. building international management programs.

Globalization processes in economy set a range of new tasks for polycultural education. Future professional activity of technical engineering students requires training abilities and practical skills, such as

- to be highly sensitive to cultural diversity of staff (decision-making, problem-solving and compromise),
- to be aware of political and economic issues in the countries included into global companies or strategic alliances,
- to unite national interests with company's global goals,
- to master several foreign languages (communication and efficient interaction),
- to be economically rational, subjective, moral and legitimate etc.

The factors mentioned above help promote polycultural education and establish international cooperation of foreign students in technical higher institutions. Literature quiz, poetry parties, Ukrainian cuisine degustation shows, art exhibitions, concerts, festivals of Ukrainian traditions and customs, fairs, touristic excursions and many other indoor and outdoor extracurricular events play an important role in education of young people with conscious respect to both domestic and foreign cultures, ready to take part in dialogue of cultures, cherish and preserve cultural diversity.

CONCLUSIONS

Analysis of different approaches to polycultural education made it clear that harmonic connection of training and education is an optimal way to bring up people aware of multicultural diversity, establish parity of international relations and start dialogue of cultures.

These factors boost scientific research of polycultural education of students from higher technical institutions aiming to develop open personalities able to live in cultural, religious and ethnical diversity.

It must be mentioned that despite positive results of fruitful scientific investigations, polycultural education of foreign students in technical institutions remains insufficiently researched. Nowadays polycultural education is directed on resistance to extremism, racism and xenophobia occurring worldwide (including Ukraine).

Theoretical basis of educational conditions, criteria, indicators, levels of polycultural consciousness of foreign students in higher technical institutions should be chosen as subjects of further scientific investigations in this area of knowledge.

SUMMARY

This scientific research dwells upon multicultural education of foreign students. Since the second half of the 20th century, multicultural education has been treated as a separate branch of the pedagogical science. American educators Banks J., Bennett M., Lynch J., and Sleeter Ch. pioneered special scientific investigations in the field of multicultural education. A deeper insight into multicultural education was made in the 80-s of the 20th century by European scientists, and in the 90-s in Ukraine and Russia. Survey of special literature helped point out the ideas, most important aspects and priorities of multicultural education. The main goal of multicultural education of foreign students proves to be formation of tolerance, empathy, active solidarity and interaction, mutual dependence and interchangeability. Multicultural education of young people implies their readiness to live in multiethnic surrounding, to develop international communication culture, and to prevent interethnic conflicts.

REFERENCES

1. Абрамова Е.А. Поликультурное воспитание студентов вуза на основе системного подхода (на примере обучения иностранному языку): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Москва, 2011. 30 с.
2. Антипова Е.О. Полікультура і толерантність у системі освіти. *Психолог*. 2003. 18–19 трав. С. 2–6.
3. Баяновська М. Р., Тірала П. М. Полікультурне виховання як складник загальнонаціональної системи виховання. *Відродження*. 1998. № 3. С. 30–32.
4. Бей Л.Б., Тростинська О.М. Особливості навчання української мови іноземних студентів на Сході України. *Мова і культура*. Київ: Видав. Дім Д. Бураго, 2009. Т. 1 (113), вип. 11. С. 356–365.
5. Бей Л.Б., Тростинська О.М. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки*. Харків: Константа, 2008. Вип. 12. С. 48–59.
6. Боговик Н.В. Воспитание поликультурной личности учащихся в процессе изучения иностранного языка: на материале общеобразовательных школ и молодежных организаций: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Барнаул, 2009. 17 с.
7. Бойченко В.В. До загальнолюдського крізь призму національного (проблеми полікультурного виховання). *Педагогіка і психологія*. 2003. № 3-4. С. 106–112.
8. Бойченко В.В. Полікультурне виховання в контексті формування культури миру. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 1. С. 24–32.

9. Болгаріна В.С. Культура і полікультурна освіта. *Шлях освіти*. 2002. № 1. С. 2–6.
10. Бондаревская Е.В., Кульневич С.В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах: учеб. пособие. Ростов н/Д: Учитель, 1999. 560 с.
11. Бордовская Н.В., Реан Н.В. Педагогика: учеб. для вузов. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 304 с.
12. Будняя О.Н. Идеи поликультурного образования в классической зарубежной педагогике: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Пятигорск, 2006. 17 с.
13. Варава С.В., Груцьяк В.И. Задачи и структура вводно-предметного и основного курсов по научному стилю на подготовительном факультете. Теоретические и методические основы технологий предвузовского обучения российских и иностранных студентов: материалы Всерос. науч.-метод. конф., посвящ. 45-летию Рос. ун-та дружбы народов. Москва: Изд-во РУДН, 2005. С. 66–70.
14. Волик Л.В. Полікультурне виховання: теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія проф. освіти*. 2004. № 5. С. 159–168.
15. Гелецька А.І. Методика викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах: веб-сайт. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia/1_95313.doc.htm (дата звернення: 05.03.2019).
16. Гладир Я.С. Викладання української мови як другої іноземної у технічному ВНЗ: проблеми і перспективи. *Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. 2010. № 12. С. 94–97.
17. Голік Л.О., Клинченко Т.В., Красовицький М.Ю., Левченко Г.І. Полікультурна освіта в Україні. *Завуч*. 1999. жовт., № 29/35. С. 3–4.
18. Дегтярева Т.С. Иностранный язык как фактор становления поликультурного личностно-развивающего образовательного пространства вуза: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08. Ростов н/Д, 2010. 17 с.
19. Дементьева Т.І. Формування комунікативної компетенції студентів-іноземців підготовчих факультетів у процесі навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09. Харків, 2005. 21 с.
20. Джурицкий А.Н. Поликультурное воспитание: сущность и перспективы развития. *Педагогика*. 2002. № 10. С. 93–96.
21. Джурицкий А.Н. История педагогики: учеб. пособие для студентов пед. вузов. Москва: Владос, 2000. 432 с.
22. Дмитриев Г.Д. Многокультурное образование. Москва: Нар. образование, 1999. 208 с.

23. Євдокімова О.О. Психологічні умови формування іншомовної текстової діяльності студентів (на матеріалі навчання іноземців): автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07. Харків, 2003. 21 с.
24. Зарубінська І.Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект): монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 348 с.
25. Карягина Ю.А. Воспитание поликультурности подростка в образовательном процессе: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Оренбург, 2007. 188 с.
26. Колоколова И.В. Поликультурное пространство образовательного учреждения как среда педагогической поддержки личности учащегося : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Ростов н/Д, 2001. 17 с.
27. Конституція України: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР]. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Зі змінами; ост. ред. 01 лют. 2011 р.
28. Красовицький М.Ю. Проблеми полікультурної освіти і виховання в загальноосвітній школі. *Полікультурна освіта в Україні*: зб. ст. Київ, 1999. С. 16–19.
29. Кузьменко В.В., Гончаренко Л.А. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: навч. посіб. Херсон: РПО, 2006. 92 с.
30. Лощенова І.Ф. Полікультурне виховання майбутніх учителів у процесі вивчення іноземних мов: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07. Київ, 2004. 20 с.
31. Луцюк М.В. Інтенсифікація процесу навчання українській мові іноземців. Київ: Держкомстат, 2002. С. 359–362.
32. Михайлова О.В. Особенности коммуникативной компетентности студентов в поликультурной среде: автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.05. Санкт-Петербург, 2009. 18 с.
33. Палка О.В. Підготовка іноземних студентів вищих навчальних заклбьяудів технічного профілю України до вивчення професійної лексики : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Київ, 2003. 20 с.
34. Полікультурне виховання. *Педагогічні технології. Досвід. Практика : довідник* / ред.кол.: П.І. Матвієнко, С.Ф. Клепко, І.В. Охріменко та ін. Полтава: ПОІППОП, 1999. С. 374.
35. Рыкова С.В. Воспитательный потенциал поликультурного образования и его реализация в современной школе: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01. Москва, 2005. 17 с.

36. Сметанський М.І. Ціннісні орієнтації сучасних концепцій виховання. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. / гол. ред. Є. С. Барбіна*. Херсон: ХДУ, 2009. С. 40–46.
37. Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Київ: Темпора, 2009. 312 с.
38. Солодка А.К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2005. 197 с.
39. Сухомлинська О.В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді в координатах педагогічної науки і практики. *Шлях освіти*. 2006. № 1. С. 2–7.
40. Тарасенко Г.С. Виховний процес у контексті оновлення парадигмальних підходів до сучасної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ; Вінниця: Вінниця, 2010. Вип. 23. С. 96–101.
41. Тохтар Г.І. Кулик А.П., Пергей А.С. Проблеми навчання іноземних громадян у ВНЗ України та шляхи їх вирішення. *Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти України: матеріали міжнар. наук.-метод. конф.* Харків: ХНАДУ, 2005. С. 314–316.
42. Тростинська О.М., Ушакова Н.І. Інтегрування змістової та організаційної складових навчання у модульній програмі з української мови для іноземних студентів-нефілологів. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Харків: Константа, 2008. Вип. 13. С. 92–96.
43. Тростинська О.М., Черненко І.І. Український лінгвокультурологічний аспект у викладанні російської мови іноземним студентам. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: зб. наук. пр. Харків: Константа, 2007. Вип. 11. С. 261–267.
44. Туркевич О. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Львів: Львів. політехніка, 2009. Вип. 4. С. 137–144.
45. Цимбрило С.М. Полікультурне виховання студентів в умовах освітньо-виховного середовища вищого технічного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец.: 13.00.07. Дрогобич, 2011. 22 с.
46. Яценко Е.М. Формування комунікативної культури студентів в системі підготовки майбутнього фахівця. *Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку : вітчизняний і зарубіжний досвід* : тези

доповідей Міжнар. конф. молодих вчених і студ. Тернопіль: Астон, 2008. С. 325–340.

47. Banks J. A. *Multicultural Education : Development, Dimensions, and Challenges*. N. Y.: Phi Delta Kappan, 1993. 226 p.

48. Banks J. *Cultural Diversity and Education : Foundations, Curriculum and Teaching*. – Boston: Allyn and Bacon, 2001. – 360 p.

49. Bennett M. J., Bromley U. K. , Weit M. C. Developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International journal of intercultural relations*. 1986. Vol. 10 (2). P. 179–196.

50. Chaves L. *Civic Education in a Changing Society. Multiculturalism and American Democracy*. Kansas: University Press of Kansas, 1998. P. 165–172.

51. Fthenakis W. E. Bilingual-bikulturelle versus multikulturelle Konzepte? Anregungen zur Überwindung einer künstlichen Alternative: vortrag beim 10 Kongress d. Dt. Gesellschaft f. Erziehungswissenschaft. Unveröff Ms., 1986. 187 s.

52. Garcia J. *The Changing Image of Ethnic Groups in Textbooks*. N. Y.: Phi Delta Kappan, 1993. 107 p.

53. *International Dictionary of Education / Chief Editor: AP Cowie*. London: 1977. P. 257.

54. Lynch J. *Education for Community: A Cross-Cultural Study in Education*. London: Macmillan, 1979. 212 p.

55. Nieto S. *Affirming diversity: the sociopolitical context of multicultural education*. London: Longman, 2000. P. 305–412.

56. Sleeter Ch. Restructing schools for multicultural education. *Journal of teacher education*. 1992. Vol. 43, № 2. P. 141–148.

Information about authors:

Zozulia I. Ye.,

Ph.D. in Pedagogy,

Linguistics Department

Vinnitsia National Technical University

95, Khmelnytske Highway, Vinnitsia, Ukraine

Stadnii A. S.,

Ph.D. in Philology,

Linguistics Department

Vinnitsia National Technical University

95, Khmelnytske Highway, Vinnitsia, Ukraine